

RAPPORT

Aanvullend onderzoek rugstreeppad Geothermie Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet
natuurbescherming

Klant: IPS Geothermal Energy B.V.

Referentie: BI4070-WM-RP-221014-1520

Status: Definitief/01

Datum: 14-10-2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

George Hintzenweg 85
3068 AX Rotterdam
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 90 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Aanvullend onderzoek rugstreepad Geothermie Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk
Sub titel: Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming
Referentie: BI4070-WM-RP-221014-1520
Status: 01/Definitief
Datum: 14-10-2022
Projectnaam: Geothermie IPS Mer-beoordeling en vergunningen Berkel en Bleiswijk
Projectnummer: BI4070
Auteur(s): 5.1.2.e

Opgesteld door: 5.1.2.e

Gecontroleerd door: 5.1.2.e

Datum: 26-9-2022

Goedgekeurd door: 5.1.2.e

Datum: 14-10-2022

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	2
2.1	Ligging en begrenzing van het plangebied	2
2.2	Voorgenomen ingreep	6
3	Resultaten quickscan	7
4	Onderzoeksmethode	8
5	Resultaten en effectbeoordeling	9
5.1	Rugstreeppad	9
5.2	Overige soorten	9
6	Conclusies en aanbevelingen	10
6.1	Rugstreeppad	10
6.2	Overige soorten	10
	Bijlage 1. Beknopt kader natuurwet- en regelgeving	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

IPS Geothermal Energy is voornemens om op twee bestaande aardwarmtewinninglocaties (geothermie) aan de Petuniaweg en Noordeindseweg een diepboring uit te voeren en een nieuwe locatie aan de A.H. Verweijweg in te richten voor het winnen van aardwarmte. Ten behoeve van de realisatie van de nieuwe aardwarmtewinning locatie aan de AH Verweijweg vinden mogelijk ingrepen aan watergangen plaats. Er worden geen bomen gekapt. Ter plaatse van de locatie aan de Petuniaweg dient een (deel van een) bestaande kas verwijderd te worden om de diepboring mogelijk te maken.

Het voornemen kan mogelijk leiden tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming beschermde gebieden en soorten (zie bijlage 1 voor een beknopt kader van de natuurwet- en regelgeving) indien zij aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. Als het voornemen leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde gebieden en soorten moeten mitigerende maatregelen en een vrijstelling, ontheffing of vergunning worden verkregen om het voornemen uit te kunnen voeren. Om deze reden heeft Royal HaskoningDHV in 2022 in opdracht van IPS Geothermal Energy een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd¹. Uit dit onderzoek is gebleken dat het voorkomen van rugstreeppad op de locatie aan de AH Verweijweg niet op voorhand is uit te sluiten. Er is daarom aanvullend onderzoek uitgevoerd om het voorkomen van rugstreeppad te onderzoeken en om vast te stellen welke functie het plangebied daadwerkelijk voor de beschermde rugstreeppad vervult.

1.2 Doel

Voorliggend rapport beschrijft de resultaten van het nader onderzoek naar rugstreeppad. Het doel van het rapport is om antwoord te geven op de vraag of er met de voorgenomen ruimtelijke ingreep sprake is van overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van rugstreeppad. Indien een overtreding van de Wet natuurbescherming aan de orde is kan dit onderzoek dienen als onderbouwing voor een ontheffingsaanvraag. Ook geeft het rapport indien mogelijk, inzicht in voorzorgsmaatregelen die een overtreding van de Wet natuurbescherming kunnen voorkomen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een algemene indruk van het plangebied en beschrijft globaal de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 worden kort de bevindingen vanuit de quickscan herhaald waarbij wordt aangegeven waar in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode opgenomen. Vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de resultaten van het nader onderzoek beschreven en is een effectbeoordeling gedaan. Tot slot zijn in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen samengevat. In bijlage 1 is een beknopt kader van de natuurwet- en regelgeving opgenomen.

¹ RHDHV, 2022. Quickscan Geothermie Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk. In het kader van de Wet natuurbescherming. Referentie: BI4070-WM-RP-221014-1520

2 Plangebied en voorgenomen ingreep

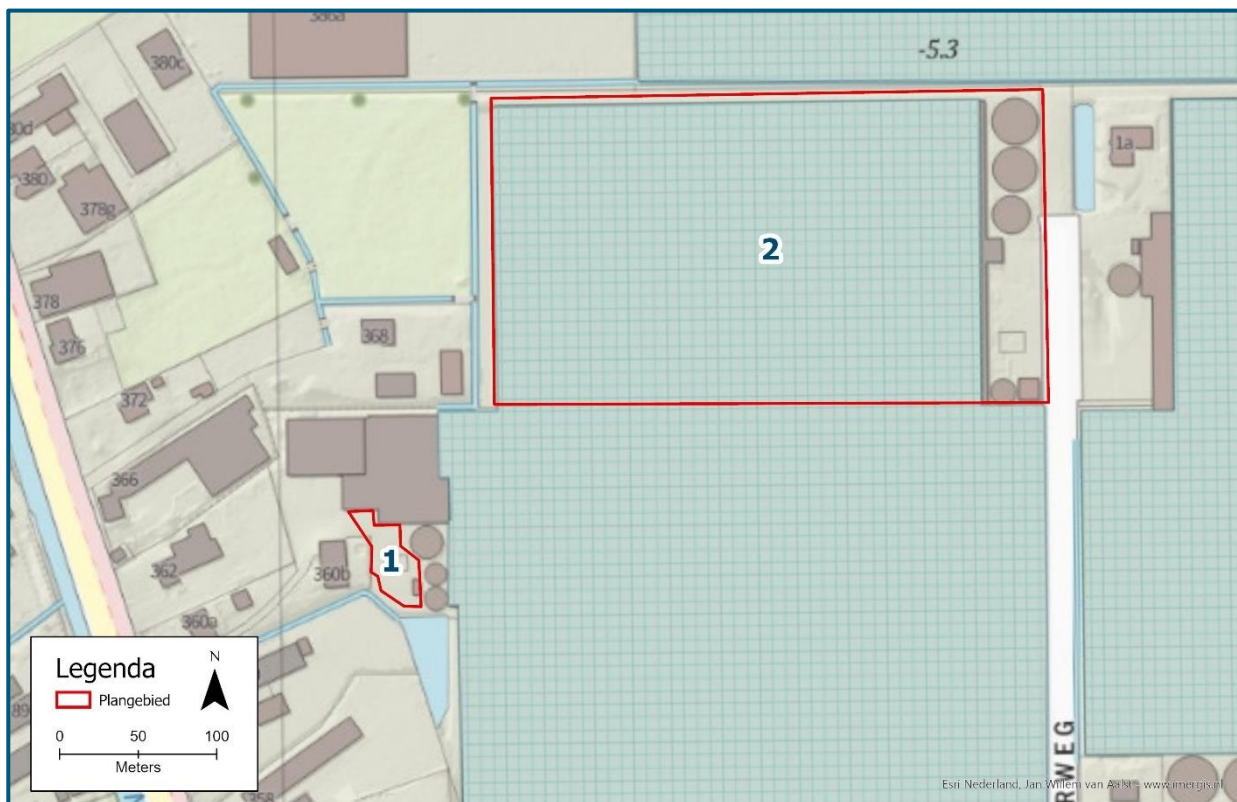
2.1 Ligging en begrenzing van het plangebied

In Figuur 2-1 is de ligging van de drie planlocaties weergegeven. Locatie 1 is gelegen aan de Noordeindseweg 362 en locatie 2 is gelegen aan de A.H. Verweijweg, beiden in Berkel en Rodenrijs in de gemeente Lansingerland. Locatie 1 ligt ten oosten van een kassencomplex. Locatie 2 ligt ten noorden van de kassen. De begrenzing is weergegeven in Figuur 2-2.

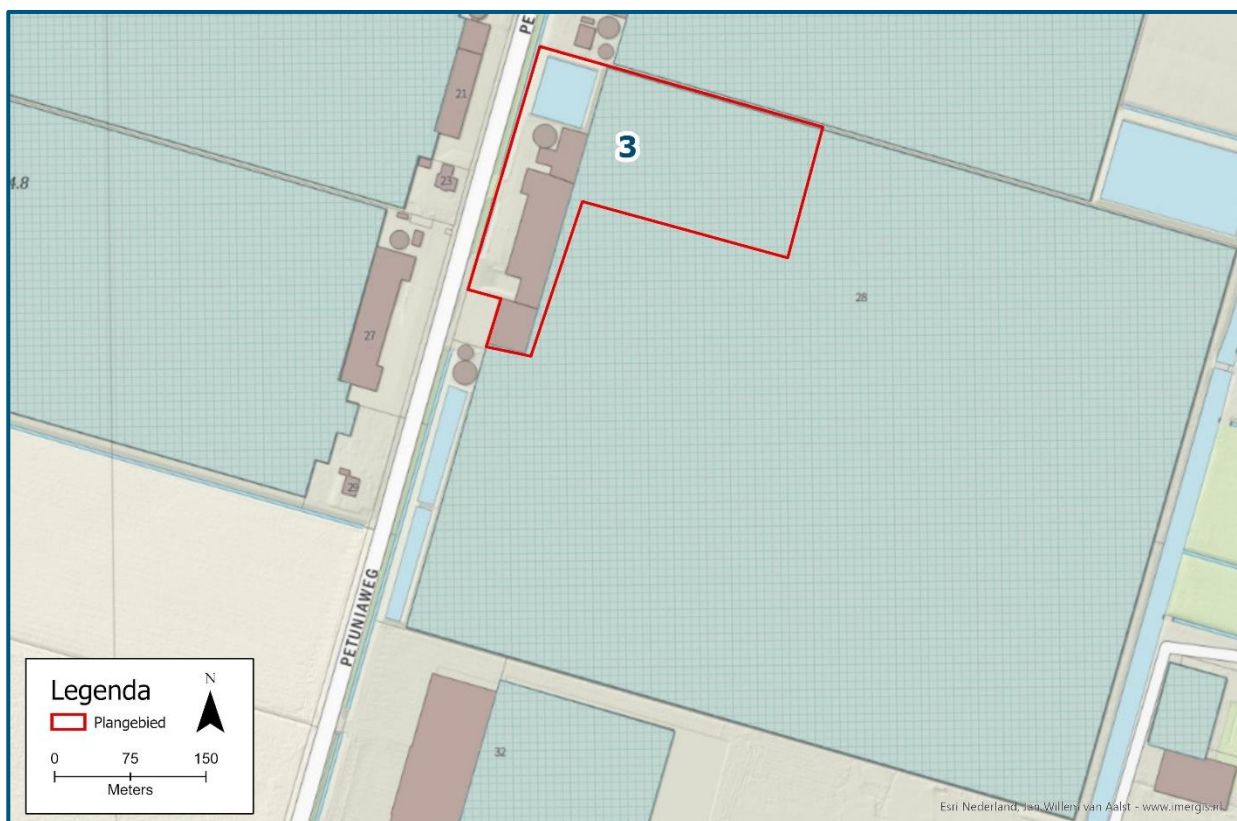
Locatie 3 (bestaande locatie) is gelegen aan de Petuniaweg 28 in Bleiswijk in de gemeente Lansingerland. De directe omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit kassen. De begrenzing is weergegeven in Figuur 2-3. Figuur 2-4 tot en met Figuur 2-9 geven een impressie van het plangebied.

Figuur 2-1. Ligging van de planlocaties, locatie 1 is gelegen aan de Noordeindseweg, locatie 2 is gelegen aan de A.H. Verweijweg, beiden in Berkel en Rodenrijs en locatie 3 is gelegen aan de Petuniaweg in Bleiswijk.

Figuur 2-2. Ligging en begrenzing van deellocaties 1 (Noordeindseweg) en 2 (A.H. Verweijweg) in Berkel en Rodenrijs.

Figuur 2-3. Ligging en begrenzing van deellocatie 3 (Petuniaweg) in Bleiswijk.

Figuur 2-4. Impressie van locatie 1 die volledig bestaat uit verhard terrein. Foto: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-5. Eén van de waterbakken op locatie 2 (links) en een impressie van locatie 2 (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-6. Impressie van de begroeiing van locatie 2. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-7. De watergang in het westen van locatie 2 (links) en de watergang ten noorden van locatie 2 (rechts). Foto's: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-8. De pompinstallatie van de geothermie op locatie 3. Foto: Royal HaskoningDHV, 2022.

Figuur 2-9. Het waterbassin dat gebruikt wordt voor het opvangen van regenwater en op de achtergrond een deel van de kassen die tijdelijk worden verwijderd om de diepboring mogelijk te maken (locatie 3). Foto: Royal HaskoningDHV, 2022.

2.2 Voorgenomen ingreep

Voor het voornemen worden op alle drie de locaties verschillende werkzaamheden uitgevoerd. Hieronder is per locatie beschreven welke werkzaamheden zijn voorzien.

Locatie 1

Op deze locatie is al een installatie aanwezig voor het winnen van aardwarmte. Deze installatie bestaat onder andere uit een doublet. Elk doublet bestaat uit één productieput (de put waaruit het water uit de diepe ondergrond wordt onttrokken) en uit één injectieput (de put waarin het water na onttrekking van de warmte weer wordt geïnjecteerd in de diepe ondergrond). De bestaande productieput is verstopt. Door een sidetrack vanuit deze bestaande put wordt de winning van aardwarmte weer mogelijk gemaakt. De planning voor de uitvoering van de werkzaamheden op deze locatie is nog niet bekend.

Locatie 2

Het voornemen op deze locatie betreft de realisatie van een nieuwe locatie voor aardwarmtewinning. Ten behoeve hiervan wordt de locatie ongeveer voor de helft geasfalteerd. Ter plaatse van het geasfalteerde terreindeel worden twee doubletten gerealiseerd, waarvoor op de locatie vier diepboringen worden uitgevoerd. Op het zuidelijke deel van de locatie wordt een geothermie installatie (warmtewisselaar en controleruimte) geplaatst. Verder wordt de watergang in het noorden van het terrein verbreedt. De beoogde planning betreft medio maart 2023 starten met de aanleg van de locatie en aansluitend medio zomer 2023 starten met de boorwerkzaamheden.

Locatie 3

Op deze locatie wordt net zoals bij locatie 1 vanuit de bestaande productieput een zogenaamde sidetrack uitgevoerd. Ten behoeve van de beoogde werkzaamheden wordt een deel van de kassen tijdelijk verwijderd. Mogelijk dient het waterbassin hiervoor ook te worden weggehaald. De beoogde planning betreft start van de aanlegwerkzaamheden eind 2022/begin 2023 en aansluitend medio maart 2023 starten met de boorwerkzaamheden.

3 Resultaten quickscan

Hieronder is per locatie de potentie van het plangebied voor beschermde soorten en de benodigde vervolgstappen weergegeven zoals geconcludeerd in de quickscan².

Locatie 1: Noordeindseweg 362, Berkel en Rodenrijs

Locatie 1 en de directe omgeving daarvan voorzien op grond van de geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige habitats niet in leefgebied van krachtens de Wnb beschermde soorten. Het is uitgesloten dat negatieve effecten op beschermde soorten optreden.

Locatie 2: A.H. Verweijweg, Berkel en Rodenrijs

- Locatie 2 en de directe omgeving daarvan voorzien op grond van de geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige habitats niet in leefgebied van krachtens de Wnb beschermde vaatplanten, vissen, reptielen en ongewervelde diersoorten. Het is uitgesloten dat negatieve effecten op deze soorten optreden.
- Locatie 2 is geschikt voor meer algemeen voorkomende zoogdieren zoals bosmuis, bunzing, dwergmuis, egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, rosse woelmuis, veldmuis, wezel en woelrat. Voor geen van deze soorten is het plangebied van bijzondere waarde. Het plangebied maakt ten hoogste deel uit van een groter leef- en foerageergebied van grondgebonden zoogdiersoorten. Door de ontwikkeling treden daarom geen significant negatieve effecten op de staat van instandhouding van de genoemde soorten op. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is wel noodzakelijk (Zie Bijlage 1).
- Het voorkomen van amfibieën zoals bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker op locatie 2 is niet uitgesloten. Het voornemen leidt niet tot significant negatieve effecten op deze soorten. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is noodzakelijk (Zie Bijlage 1).
- In locatie 2 en de directe omgeving is geschikt leefgebied aanwezig voor algemene broedvogels. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord en kunnen nesten worden beschadigd of vernietigd. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is noodzakelijk (Zie Bijlage 1).
- Locatie 2 biedt potentieel geschikt leefgebied voor de rugstreeppad. Het voornemen kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Het uitvoeren van nader onderzoek is noodzakelijk.

Locatie 3: Petuniaweg 28, Bleiswijk

- Een deel van locatie 3 is geschikt voor meer algemeen voorkomende zoogdieren zoals bosmuis, bunzing, dwergmuis, egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, rosse woelmuis, veldmuis, wezel en woelrat. Voor geen van deze soorten is het plangebied van bijzondere waarde. Het plangebied maakt ten hoogste deel uit van een groter leef- en foerageergebied van grondgebonden zoogdiersoorten. Door de ontwikkeling treden daarom geen significant negatieve effecten op de staat van instandhouding van de genoemde soorten op. Het nemen van voorzorgsmaatregelen is wel noodzakelijk (Zie Bijlage 1).
- Er kon niet worden uitgesloten dat de tijdelijk te verwijderen kassen op locatie 3 gebruikt worden als nestlocatie door algemene broedvogels zoals boerenzwaluw en huiszwaluw. Verder is in de directe omgeving van de locatie wel geschikt leefgebied aanwezig voor algemene broedvogels. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen broedende vogels in het plangebied en de directe omgeving worden verstoord en kunnen nesten worden beschadigd of vernietigd.

Alle locaties

De planlocaties en hun directe omgeving zijn geschikt algemene broedvogels en algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren. Negatieve effecten op deze soorten, en daarmee het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, dienen te worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

² RHDHV, 2022. Quickscan Geothermie Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk. In het kader van de Wet natuurbescherming. Referentie: BI4070-WM-RP-221014-1520

4 Onderzoeksmethode

Het aanvullend onderzoek beperkt zich tot locatie 2 van het plangebied omdat de aanwezigheid van potentieel geschikt leefgebied op locatie 1 en 3 op voorhand is uitgesloten. Locatie 2 van het plangebied wordt vanaf nu het onderzoeksgebied genoemd.

Het aanvullend onderzoek naar rugstreeppad volgt de richtlijnen voor inventarisatie zoals beschreven in het Kennisdocument Rugstreeppad.³ Er moet op minimaal twee avonden in de periode van half april tot en met mei geluisterd worden naar kooractiviteit. Het luisteren naar kooractiviteiten moet gebeuren bij geschikte weersomstandigheden. Bij voorkeur vinden deze rondes gespreid in deze periode plaats; een keer aan het begin en een keer laat in deze periode. Om aanwezigheid uit te sluiten moet in juni-juli nogmaals een derde keer bij geschikte omstandigheden geluisterd worden indien tijdens de eerste twee bezoeken géén koorroep gehoord is.

Om aanwezigheid van voortplantingsplaatsen aan te tonen, is het van belang tevens in de maanden juni en juli de mogelijk geschikte voortplantingswateren te onderzoeken op aanwezigheid van eisnoeren of larven van de rugstreeppad. Wanneer tijdens deze bezoeken géén activiteit wordt vastgesteld van de soort, kan (juridisch) worden aangenomen dat zij niet in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn. Verdere vervolgstappen zoals het aanvragen van een ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen zijn dan niet aan de orde. Wel dienen mogelijk voorzorgsmaatregelen genomen worden.

In onderstaande tabel zijn de onderzoeksrondes weergegeven. Tijdens de onderzoeksrondes waren potentieel voor rugstreeppad geschikte poelen of plassen afwezig. Deze zijn tijdens het oriënterende veldbezoek op 28 februari 2022 in het kader van de quickscan wel aangetroffen, maar zijn daarna opgedroogd. Door afwezigheid van deze potentieel geschikte voortplantingswateren heeft ronde 4 (het onderzoeken van mogelijk geschikte voortplantingswateren op aanwezigheid van eisnoeren of larven) niet plaatsgevonden.

Tabel 4-1. Onderzoeksrondes aanvullend onderzoek rugstreeppad.

Datum	Tijd	Weersomstandigheden	Onderzoekers
28 april 2022	20.45-23.00 uur	Temperatuur: 7-11 °C Bewolking: half bewolkt Wind: 2 Bft bij start, 3-4 Bft bij einde	Tim van Wagenveld en Chantal Posthouwer
17 mei 2022	22.00-0.00 uur	Temperatuur: 19 °C Bewolking: onbewolkt Wind: 2 Bft	Tim van Wagenveld en Chantal Posthouwer
5 juli 2022	22.00-0.00 uur	Temperatuur: 14 °C Bewolking: half bewolkt Wind: 3 Bft	Tim van Wagenveld en Chantal Posthouwer

Tijdens de onderzoeksrondes is eerst in de omgeving van het onderzoeksgebied geluisterd bij een plek waar in de afgelopen 3 jaar waarnemingen bekend zijn van rugstreeppad (omgeving van Zoetermeer en Moerkapelle). Vervolgens is het onderzoeksgebied en de directe omgeving meerdere malen langsgelopen door twee ter zake kundige ecologen van Royal HaskoningDHV. Tijdens de veldbezoeken is gelet op kooractiviteit van rugstreeppad en zijn stukken hout en ander materiaal dat loslag opgetild.

³ <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-017-Kennisdocument-Rugstreeppad-1.0.pdf>, geraadpleegd op 14 februari 2022.

5 Resultaten en effectbeoordeling

5.1 Rugstreeppad

Resultaten

Tijdens ronde 1 zijn in en in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied geen rugstreeppadden waargenomen. Tijdens ronde 2 zijn op een locatie nabij Moerkapelle (ter referentie) meerdere roepende rugstreeppadden waargenomen. Deze locatie ligt echter op 8 kilometer hemelsbrede afstand van het onderzoeksgebied. In en in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn geen rugstreeppadden waargenomen. Ook tijdens ronde 3 zijn in en in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied geen rugstreeppadden waargenomen.

Tijdens het oriënterende veldbezoek voor de quickscan in februari 2022 zijn in het onderzoeksgebied meerdere potentieel geschikte plassen voor rugstreeppad aangetroffen. Deze plassen waren tijdens het aanvullende onderzoek opgedroogd. Ook het gras stond vrij hoog. Het gras was gemaaid vlak voor ronde 3. Het ontbrak echter nog steeds aan geschikte voortplantingsplaatsen voor rugstreeppad door afwezigheid van geschikte poelen of plassen.

Effectbeoordeling

Ten tijde van het onderzoek was het onderzoeksgebied ongeschikt als leefgebied voor rugstreeppad. Daarnaast is rugstreeppad in en in de ruime omgeving van het plangebied niet aangetroffen. Het is daarom niet aannemelijk dat significant negatieve effecten optreden op de soort als gevolg van de voorgenomen ingreep. Het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van rugstreeppad is niet aan de orde. Rugstreeppad is echter een soort die geschikte locaties, zoals inrijsporen waar water in blijft staan of ondiepe poelen en plassen, snel kan koloniseren. Indien dit gebeurt is het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet uitgesloten. Het is daarom van belang om te voorkomen dat deze geschikte omstandigheden voor de soort ontstaan. Dit kan door het nemen van voorzorgsmaatregelen (bijvoorbeeld voorkomen van insporing en zorgen voor goede afwatering van het terrein) welke moeten worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. In de periode van september tot en met maart is het nemen van voorzorgsmaatregelen ten aanzien van rugstreeppad niet noodzakelijk omdat de soort dan in winterrust is. Het onderzoeksgebied wordt door rugstreeppad niet gebruikt om te overwinteren.

5.2 Overige soorten

Resultaten

In het onderzoeksgebied zijn in een put meerdere groene kikkers waargenomen. Tijdens de eerste ronde niet-roepend, tijdens ronde de tweede ronde wel-roepend. Ook in de watergangen in en rondom het onderzoeksgebied zijn veel roepende groene kikkers waargenomen. Verder zijn er tijdens de onderzoeks rondes verschillende algemene broedvogels zoals meerkoet, eenden en ganzen, en meer algemene zoogdieren zoals haas waargenomen in het onderzoeksgebied. Ook zijn twee vleermuizen overvliegend waargenomen. De conclusies uit de quickscan zijn hiermee bevestigd.

Effectbeoordeling

Zoals in de eerder uitgevoerde quickscan al is aangegeven is de onderzoekslocatie en de directe omgeving hiervan geschikt voor algemene broedvogels en algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren. Negatieve effecten op deze soorten, en daarmee het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb, dienen te worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Rugstreeppad

In en rondom het onderzoeksgebied zijn tijdens de onderzoeksrondes geen rugstreeppadden waargenomen. Het voorkomen van rugstreeppad in het onderzoeksgebied is daarom uitgesloten. Rugstreeppad is echter een soort die geschikte locaties, zoals inrijsporen waar water in blijft staan of ondiepe poelen en plassen, snel kan koloniseren. Indien dit gebeurt is het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet uitgesloten. Het is daarom van belang om te voorkomen dat deze geschikte omstandigheden voor de soort ontstaan. Dit kan door het nemen van voorzorgsmaatregelen (bijvoorbeeld voorkomen van insporing en zorgen voor goede afwatering van het terrein) welke moeten worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. In de periode van september tot en met maart is het nemen van voorzorgsmaatregelen ten aanzien van rugstreeppad niet noodzakelijk omdat de soort dan in winterrust is. Het onderzoeksgebied wordt door rugstreeppad niet gebruikt om te overwinteren.

6.2 Overige soorten

In het onderzoeksgebied komen algemene broedvogels en algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren voor. Negatieve effecten op deze soorten, en daarmee het overtreden van verbodsbepalingen uit de Wnb, dienen te worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Deze dienen te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Bijlage 1. Beknopt kader natuurwet- en regelgeving

In Nederland is de bescherming van bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming.

Voor het voorliggend rapport zijn de algemene zorgplicht (artikel 1.11) en het hoofdstuk over soortenbescherming (hoofdstuk 3) relevant. Deze worden hieronder toegelicht.

Beschermde soorten (Wnb hoofdstuk 3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving.

Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Beschermingsregimes

Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Art. 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag

voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag. Dergelijke nationale belangen zijn bij de voorgenomen ingreep niet aan de orde. Het bevoegd gezag voor dit project is derhalve de provincie Zuid-Holland.

Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Zuid-Holland zijn in Tabel 2 weergegeven. De algemene zorgplicht (artikel 1.11) blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 2. Soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen in Provincie Zuid-Holland.

Grondgebonden zoogdiersoorten			Amfibieën
Aardmuis	Gewone bosspitsmuis	Rosse woelmuis	Bruine kikker
Bosmuis	Haas	Veldmuis	Gewone pad
Bunzing	Hermelijn	Vos	Kleine watersalamander
Dwergmuis	Huisspitsmuis	Wezel	Meerkikker
Dwergspitsmuis	Konijn	Woelrat	Bastaardkikker (middelste groene kikker)
Egel	Ree		

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt.

De voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Omdat in dat geval sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.